

# LACHGAS KAN TOCH NIET GEVAARLIJK ZIJN?

— Op parkeerterreinen, plantsoenen en in speeltuintjes troffen bewoners van Helmond afgelopen jaar steeds vaker lachgaspatronen en kapotte ballonnen aan. Een inzamelingsactie van het plaatselijke jeugdpreventieteam bood soelaas. Ook gaf de actie jeugdwerkers en handhavers handvatten om met jongeren over lachgas in gesprek te gaan.

Met de actie werden in juni 197 lachgaspatronen, 360 ballonnen en 10 tankdoppen ingezameld. Zestig procent van de opbrengst werd gevonden op parkeerplekken, waar jongeren zogeheten autofeestjes organiseren en met elkaar lachgas gebruiken. ‘Veel jongeren hebben geen flauw idee waarmee ze bezig zijn en welke risico’s ze lopen’, zegt Daniëlle Ketelaars, preventiewerker bij de instelling voor verslavingszorg Novadic-Kentron. ‘Die autofeestjes en die tankdoppen zijn heel zorgelijk. De doppen duiden op een verschuiving naar meer excessief gebruik van lachgas. In plaats van lachgaspatronen kopen jongeren steeds vaker een grotere tank waar je 140 ballonnen mee kan vullen. Die leggen ze achter in de auto en op zo’n feestje gaat de tank helemaal leeg. Soms wel meerdere tanks op een avond. Daarna krui-

pen die jongeren gewoon weer achter het stuur. En dat is levensgevaarlijk, want lachgas verlaat weliswaar snel je lichaam, maar je coördinatie blijft een uur of langer nog heel traag.’

In augustus bleek uit landelijke cijfers van de politie dat het aantal verkeersincidenten waarbij lachgas in het spel is, dit jaar al 2,5 keer zo hoog is als in heel 2018. Waar het in 2016 nog om 60 gevallen ging, waren dat er dit jaar al 960. Verder verschenen afgelopen maanden alarmerende berichten over mensen met verlamningsverschijnselen als gevolg van excessief lachgasgebruik. Zoals de twee Twentenaren die afgelopen zomer in het ziekenhuis belandden. Of de dertien patiënten met een incomplete dwarslaesie als gevolg van lachgas, waarover de NOS berichtte. Verder maakte het Nationaal Vergif-

‘Het aantal meldingen van gezondheidsklachten stijgt’

tigingen Informatie Centrum (NVIC) bekend dat het aantal meldingen van gezondheidsklachten na gebruik van lachgas bij personen van 13 jaar en ouder steeg van 13 in 2015 en 48 in 2017 naar 54 in 2018. Deze stijging zet door: alleen al in de eerste helft van 2019 werden 67 gevallen gemeld. Wat bovendien opvalt is dat vaker sprake is van langdurig gebruik en het gebruik van extreme hoeveelheden (meer dan 50 ballonnen of patronen).

## Het gesprek aangaan

De stroom aan zorgwekkende berichten over lachgas zijn voor Ketelaars vooral een bevestiging dat het jeugdpreventieteam in Helmond met de juiste dingen bezig is. Het team – waarin Novadic-Kentron, het jongerenwerk, politie en gemeente nauw met elkaar samenwerken – heeft dankzij de inzamelingsactie meer zicht op de jongeren, hun hangplekken en hun lachgasgebruik. Ook zijn collega’s na een training door Ketelaars meer gefocust op het gebruik van lachgas. ‘We hebben de gemeente echt aan het denken gezet over te nemen maatregelen over het gebruik van lachgas in het verkeer. En dankzij de korte lijntjes weten we elkaar snel te vinden’, vertelt Ketelaars. ‘Soms word ik getipt door de politie of een jongerenwerker over



een groep die ergens rondhangt. Als er middelen worden gebruikt, kom ik in beeld en ga ik erheen en probeer een gesprek aan te gaan.’

Zo’n gesprek valt nog niet altijd mee, want als er ook maar een beetje met het vingertje wordt gewezen, is de kans groot dat het gesprek blokkeert en jongeren in de weerstand schieten. Ketelaars: ‘Ik probeer aan te sluiten bij hun belevingswereld en ga het niet meteen over de gevaren hebben. Dat je een dwarslaesie kan krijgen door overmatig lachgasgebruik is voor veel jongeren echt een ver-van-mijn-bed-show. Daar moet ik dus ook niet over beginnen. Veel jongeren hebben juist een positieve, grappige associatie bij lachgas. De meesten denken nog steeds dat het gebruik onschuldig is. Ze zeggen dan: “Je kan het overal zo makkelijk kopen...dan kan het toch niet gevaarlijk zijn?” We beginnen overigens wel een verschuiving te zien. Door alle media-aandacht begint lachgas het onschuldige imago wel kwijt te raken.’

### Bevriezingsverschijnselen

Of lachgas een opstap zou zijn naar andere middelen is onbekend. Wel is er een risico op verslaving, maar die kans is klein. ‘De verslavingspotentie is niet te vergelijken met die van cannabis of middelen als GHB’, aldus Ketelaars, ‘maar ik zie wel om mij heen dat jongeren die lachgas gebruiken, steeds meer nodig hebben om hetzelfde effect te bereiken. Dan gaat het om jongeren die al drinken, blowen of xtc gebruiken.’ Lachgas in combinatie met andere middelen of grote hoeveelheden alcohol is gevaarlijk. Alcohol heeft een verdovend effect, waardoor er geen goede adem prikkel is. Gebruikers krijgen daardoor onvoldoende zuurstof binnen en dit kan mogelijk

hartproblemen tot gevolg hebben.

Ook de manier waarop lachgas wordt gebruikt kan risico’s met zich meebrengen. Ketelaars: ‘Inhaleren van het gas direct uit een (slagroom) spuit, gastank of gaspatroon kan ervoor zorgen dat de lippen, mond of longen bevriezen. Ik heb jongeren ontmoet met bevroren vingertoppen en beriezingsverschijnselen op de binnenkant van hun bovenbenen: een gevolg van de tank die heel koud wordt.’

Ketelaars vraagt jongeren wat ze voelen na de roes. Of ze wel eens tintelingen in hun handen of voeten hebben. Als dat zo is, kan er al sprake zijn van een vitamine B12-tekort. En ze vraagt of ze wel eens last hebben van hoofdpijn, duizeligheid of flauwvallen. Dat duidt op zuurstoftekort. ‘Als ze daar last van hebben, dan heb ik een ingang. Ik kan bijvoorbeeld vragen of ze weten wat een tekort aan zuurstof betekent voor hun hersenen. Vaak maken ze dan een link naar verlamingsverschijnselen en komen ze zelf tot het inzicht dat ze niet verstandig bezig zijn. Het heeft geen zin als ik zeg dat ze beter kunnen stoppen met het gebruik van lachgas. Wanneer ik dat doe krijg ik de hele groep tegen me. Het besluit om te minderen of stoppen moeten ze zelf nemen. Wij kunnen alleen proberen de jongeren iets bewuster te maken.’ <

---

## ‘Wij proberen jongeren iets bewuster te maken’

### **PRETPAKKET**

De populariteit van lachgas is voor een deel terug te voeren naar het besluit van het Europese Hof in juli 2016 om lachgas voortaan onder de Warenwet te scharen, in plaats van onder de geneesmiddelenwet, zoals voorheen het geval was. Na juli 2016 werd lachgas voor iedereen verkrijgbaar en schoten internetbedrijfjes waar je een pretpakket met lachgas kan bestellen als paddenstoelen uit de grond.

Gemeenten kunnen via de APV beperkende maatregelen formuleren voor verkopers van lachgas, maar omdat de Warenwet op dit moment weinig handvatten biedt voor handhaving, moeten deze maatregelen worden getroffen in samenspraak met de betreffende partijen en op basis van vrijwilligheid. Dit betekent dat een gemeente het gesprek zal moeten aangaan met de aanbieders van lachgas om hen te bewegen tot het minderen of stoppen met de verkoop hiervan. Dit gebeurt inmiddels bij een groot aantal horecagelegenheden, festivals en evenementen.

Vanuit de Rijksoverheid zijn gesprekken gevoerd met de groothandel en detailhandel over de verkoop van lachgas. Staatssecretaris Paul Blokhuis van volksgezondheid laat momenteel door het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs een risico-beoordeling uitvoeren.